

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาร้ายแรงเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งรัฐบาลกำลังพยายามแก้ไขอย่างรีบด่วนอยู่ในขณะนี้ อันที่จริงแล้วปัญหาชายแดนภาคใต้นั้น เป็นปัญหาที่เรื้อรังมานาน แต่ในปัจจุบัน ความรุนแรงของปัญหาชายแดนภาคใต้ได้ทวีขึ้น เป็นอย่างมาก เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น หากแต่ได้ ลุกกลามเข้ามาในเขตจังหวัดอื่น ๆ อีกด้วย เช่น การวางระเบิดของขบวนการโจรแบ่งแยก กิณแดนในกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นก็เป็นคนไทยเช่นเดียวกับ ประชาชนในจังหวัดอื่น ๆ แต่เพราะเหตุใดปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จึงเป็นปัญหาที่มาจาก จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งน่าจะไ้พิจารณาจากสภาพทั่ว ๆ ไปของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

สภาพภูมิประเทศ

จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่อยู่บนฝั่งทะเลด้านตะวันออกของแหลมมลายู ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส อีกส่วนหนึ่งตั้งอยู่บนฝั่งทะเลด้านตะวันตกของแหลมมลายู ติดต่อกับมหาสมุทรอินเดีย ได้แก่ จังหวัดสตูล พื้นที่ทั้งสองส่วนนี้มีพื้นที่ของจังหวัดสงขลาตั้งอยู่ตอนกลาง

จังหวัดชายแดนภาคใต้เกือบทุกจังหวัดยกเว้นจังหวัดปัตตานี ต่างก็มีอาณาเขต ติดต่อกับสหพันธรัฐมาเลเซีย ดังต่อไปนี้คือ

จังหวัดยะลา มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซียอยู่ 3 อำเภอคือ

1. อำเภอยะหา มีอาณาเขตติดต่อกับรัฐเคดาห์ พื้นที่ชายแดนเป็นป่า
2. อำเภอบันนังสตา มีอาณาเขตติดต่อกับรัฐเคดาห์ พื้นที่ชายแดน

เป็นป่า

3. อำเภอเบตง มีอาณาเขตติดต่อกับรัฐเปรัก มีทางหลวงแผ่นดินติดต่อกันที่เขตแดนห่างจากอำเภอเบตงประมาณ 7 กิโลเมตร¹

จังหวัดนราธิวาส มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย 3 อำเภอ คือ อำเภอตากใบ อำเภอสุไหงโก-ลก และอำเภอแว้ง ทั้ง 3 อำเภอตั้งอยู่ริมแม่น้ำสุไหงโก-ลก ซึ่งเป็นเขตแดน ส่วนฝั่งตรงกันข้ามเป็นรัฐกลันตันของประเทศมาเลเซีย แม่น้ำสุไหงโก-ลกเป็นแม่น้ำเล็ก ๆ ไซ้เรือพายข้ามไปมาติดต่อกันได้ตลอดปี นอกจากนี้ยังมีทางรถไฟและทางรถยนต์ข้ามประเทศผ่านอำเภอสุไหงโก-ลก อีกทางหนึ่งด้วย²

จังหวัดสตูล ตั้งอยู่ริมฝั่งมหาสมุทรอินเดีย มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย คือ อำเภอเมืองสตูล ติดต่อกับรัฐเปอรลิสของประเทศมาเลเซีย³

อาณาเขตบริเวณชายแดนของประเทศไทยที่ติดต่อกับประเทศมาเลเซียกั้นกล่าวข้างต้น เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้สภาพภูมิประเทศบางท้องที่จะได้มีเครื่องกั้นพรมแดนตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำสุไหงโก-ลก และมหาสมุทรอินเดียไว้เป็นการชักแจงอยู่แล้วก็ตาม แต่ก็มิได้เป็นอุปสรรคสำคัญที่จะกีดกันไม่ให้ชนในชาติทั้งสองไปมาหาสู่กัน ทางสัญจรไปมาเป็นไปโดยสะดวกและในบางกรณีอาจจะสะดวกกว่าการติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศเสียอีก

¹ จังหวัดยะลา, "เอกสารบรรยายสรุปของจังหวัด" 2516 (อัครสำเนา), หน้า 2.

² จังหวัดนราธิวาส, "เอกสารประกอบกาบรรยายสรุปจังหวัดนราธิวาส" 2516, (อัครสำเนา), หน้า 6.

³ จังหวัดสตูล, "บรรยายสรุปข้อราชการจังหวัดสตูล," 2516, (อัครสำเนา), หน้า 2.

ฉะนั้นจึงเป็นผลให้ชนบทรรมนิยมและวัฒนธรรมจากดินแดนประเทศมาเลเซีย หลังไหลเข้ามาได้โดยสะดวกไม่ว่าจะเป็นด้านผู้คน ศาสนา และอื่น ๆ อีกหลายประการ จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีความคล้ายคลึงประเทศมาเลเซียมากกว่าประเทศไทย ทั้ง ๆ ที่จังหวัดเหล่านี้อยู่ในอาณาจักรไทย

สภาพสังคม

จังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วยประชาชนพื้นเมืองที่มีลักษณะสังคมและวัฒนธรรมบางอย่างแตกต่างไปจากประชาชนพื้นเมืองในภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการนับถือศาสนา ภาษา จารีตประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งลักษณะต่างๆ เหล่านี้ไปมีส่วนคล้ายคลึงกันกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงคือ ประเทศมาเลเซีย จนในบางครั้งบุคคลบางหมู่บ้านเหล่านี้ในประเทศมาเลเซียได้แสวงหาผลประโยชน์ในทางการเมือง โดยอ้างว่าชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเชื้อชาติเดียวกับตน และพยายามหาทางแทรกแซงเพื่อแยกจากการปกครองของไทย ไปขึ้นกับประเทศมาเลเซีย

เพื่อที่จะได้ทราบสภาพทางสังคมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างถูกต้อง จึงแยกพิจารณาออกเป็นด้านต่าง ๆ คือ

ก. ภาษา

ปรากฏว่าชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยกเว้นจังหวัดสตูล ส่วนใหญ่พูดภาษาไทยไม่ได้ ส่วนผู้ที่พูดภาษาไทยได้ก็มักไม่นิยมพูดต่างพากันใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวันเป็นสื่อกลางในการติดต่อ

จากการสำรวจสำมะโนประชากรแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2503 พบว่าประชากรในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พูดภาษาไทยไม่ได้ถึงร้อยละ 55 ถึง ร้อยละ 65 ของประชากรที่มีอายุ 5 ปีขึ้นไป แต่ถ้านับเอาผู้ที่มิใช่มีอายุต่ำกว่า 5 ปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุตรหลานของผู้ที่พูดภาษาไทยไม่ได้ และจะเติบโตต่อไปในครอบครัวที่ไม่พูดภาษาไทยด้วยแล้ว ก็จะได้ตัวเลขประมาณ ร้อยละ 70 กว่า แต่สำหรับจังหวัดสตูล ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป พูดภาษาไทยไม่ได้ เพียงร้อยละ 1 กว่า ๆ เท่านั้น และถ้าแยก

คนต่างควาออกไปแล้ว ก็จะมีผู้ที่พูดภาษาไทยไม่ได้เพียงไม่กี่คน¹

สาเหตุสำคัญที่ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามไม่นิยมพูดภาษาไทยนั้น เพราะได้เกิดความเชื่อในกลุ่มบุคคลเหล่านี้ว่า การพูดหรือการเขียนภาษาอื่นที่มีไวยากรณ์ของศาสนาคนนั้นเป็นบาป ภาษาไทยเป็นภาษาของผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ ผู้ที่ไปเรียนภาษาของชนชาติอื่น ศาสนาอื่น อาจถูกกล่าวหาว่าเป็นคนนอกศาสนา ผลที่เกิดขึ้นก็คือ ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามมีความรู้สึกวาทนไม่ใช่อคนไทย และกลับมีความรู้สึกวาทนเป็นชนกลุ่มเดียวกับผู้ที่มีภาษาพูดเช่นเดียวกับตน

ข. ศาสนา

ประชากรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผู้นับถือศาสนาอิสลามมากกว่าผู้นับถือศาสนาพุทธประมาณ 3 เท่า เมื่อแยกเป็นรายจังหวัดแล้ว ปรากฏว่า จังหวัดปัตตานี มีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 77.34 จังหวัดยะลามีร้อยละ 60.22 ส่วนจังหวัดนราธิวาส มีถึงร้อยละ 71.92 และจังหวัดสตูล มีร้อยละ 69.26 ของประชากรทั้งหมดในจังหวัด²

จากตัวเลขที่ปรากฏจะเห็นได้ว่า จำนวนประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามใน 4 จังหวัดภาคใต้ที่ค่อนข้างสูงมากทั้งนี้สืบเนื่องมาจากข้อบังคับของศาสนาอิสลามได้บัญญัติไว้ว่า ห้ามผู้นับถือศาสนาอิสลามเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่น ถ้ามีบุคคลใดบุคคลหนึ่งในครอบครัวเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่น บุคคลนั้นจะถูกตัดขาดจากครอบครัว ญาติพี่น้อง หรือสังคมของผู้นับถือศาสนาอิสลาม โอกาสที่คนในศาสนาอิสลามจะเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่นจึงน้อยมาก และอีกประการหนึ่งก็คือ ห้ามผู้นับถือศาสนาอิสลามแต่งงานกับคนนอกศาสนา

¹สำนักงานสถิติกลางสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ, สัมมะ โนประชากรแห่งประเทศไทย พ.ศ.2503 (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยแบบเรียน), หน้า 1, 7.

²สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, สัมมะ โนประชากรและเคหะ 2513 (พระนคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเขียนและการซื้อแห่งประเทศไทย, 2516), หน้า 19 - 23.

หรือถ้ามีการแต่งงานเกิดขึ้น ผู้ที่นับถือศาสนาอื่นจะต้องเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามเช่นเดียวกัน กฎข้อบังคับเหล่านี้ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามไคยัคคือ และปฏิบัติความอย่างเคร่งครัด ซึ่งแตกต่างจากข้อบังคับของศาสนาพุทธ ที่มีอิสระที่เลือกแต่งงานกับคนนอกศาสนา และเปลี่ยนไปนับถือศาสนาไคยัค

ดังนั้น ตัวเลขของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจึงไม่มีโอกาสที่จะลดต่ำกว่าที่ปรากฏ หากแต่นับวันจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

ค. ขนบธรรมเนียม ประเพณี และ วัฒนธรรม

ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับศาสนา ทั้งนี้เพราะขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทยส่วนใหญ่สืบเนื่องมาจากความเชื่อที่ยึดมั่นในศาสนา ยิ่งชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามด้วยแล้วแทบจะกล่าวได้ว่า การดำเนินชีวิตประจำวันอยู่ในขอบข่ายของขนบธรรมเนียมประเพณีอันเนื่องมาจากศาสนาอิสลามแทบทั้งสิ้น

ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีอาณาเขตอยู่ติดกันและมีความเกี่ยวพันทางประวัติศาสตร์มาช้านาน ทั้งนี้อาจจะเป็นสาเหตุประการหนึ่งคือชาวไทยใน 4 จังหวัดนี้มีภูมิสำเนาห่างไกลจากศูนย์กลางของวัฒนธรรม ซึ่งไคยัคแก่เมืองหลวงหรือเพื่อนบ้านชาวไทยด้วยกันมาก แต่กลับไปอยู่ใกล้กับประเทศที่มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างไปจากไทย โดยเฉพาะในด้านศาสนา ภาษาพูด การสมรส การทำมาหากิน มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องและคล้ายคลึงกันมากที่สุด นอกจากนี้พื้นฐานทางระบบครอบครัวและเศรษฐกิจก็มีเกณฑ์กำหนดจากวัฒนธรรมมลายูและบทบัญญัติทางศาสนาอิสลามประกอบกัน

จึงเห็นได้ว่า ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นอย่างมาก จนอาจจะกล่าวได้ว่า ศาสนาอิสลามกำหนดวิธีปฏิบัติให้กับชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามตั้งแต่เกิดจนตายทีเดียว การประพฤติปฏิบัติของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ในชีวิตประจำวันก็ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติทางศาสนาที่กำหนดให้ ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมจึงเป็นเครื่องแสดงความเป็นพวกพ้องเดียวกัน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวกลุ่มให้มีความผูกพันกันอย่างมั่นคง

สรุปสภาพ และปัญหาสังคมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ของจังหวัดชายแดนภาคใต้คือว่า เนื่องมาจากศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่เข้มงวด ไม่มีลักษณะที่อ่อนตัวหรือใจกว้าง¹ ทำให้ชุมชนที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นชุมชนปิด มีลักษณะค่อนข้างไปในทางแยกตัว โดดเดี่ยวจากชุมชนอื่น จะเห็นได้จากพิธีกรรมทางศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและวิถีชีวิตประจำวัน ที่ไม่ปะปนเกี่ยวพันหรือติดต่อกับชุมชนอื่น การประกอบอาชีพ การตั้งครอบครัว ความสัมพันธ์ในวงศาณาญาติหรือการสังคัมระหว่างกัน สภาพเช่นนี้ก่อให้เกิดลักษณะสำคัญบางประการคือ ชุมชนปิดยากต่อการทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม บุคคลเหล่านี้จะยอมรับและยึดถืออยู่เฉพาะ วัฒนธรรมของตนเอง วัฒนธรรมอื่นไม่ยอมรับ การให้ความสนใจหรือการไปเกี่ยวข้องกับกาปฏิบัติหรือกิจกรรมของชุมชนอื่น ๆ เช่น การศึกษาภาษาไทย การสมาคมใกล้ชิดกับคนศาสนาอื่น เป็นการละทิ้งศาสนาอิสลาม เป็นผลร้ายต่อศาสนาของตน ดังนั้นจึงทำให้ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามเหล่านี้กลับไปสนใจความเคลื่อนไหวของประเทศไทยที่มีประชาชนนับถือศาสนาเดียวกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีและ วัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน

จากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วนี้ทำให้ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามมีความคิดฝังใจว่าตนไม่ใช่คนไทย จึงเป็นผลให้คนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามบางกลุ่มได้ถือเอาความแตกต่างเหล่านี้มาเป็นเหตุผลในการแบ่งแยกตัวเองออกจากการปกครองของไทย

การศึกษา

จากสาเหตุที่มีความเชื่อในหมู่ของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามว่า ผู้ที่ไปสมาคมใกล้ชิดกับคนในศาสนาอื่นนอกจากศาสนาของตน การศึกษาภาษาไทย เป็นการละทิ้งศาสนาอิสลาม เป็นผลร้ายต่อศาสนาของตน เป็นนิสัยที่ไม่พึงกระทำ ผลที่เกิดขึ้นก็คือ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่นิยมส่งบุตรหลานของตนไปเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของ

¹จังหวัดนครราชสีมา, "เอกสารประกอบการบรรยายสรุปจังหวัดนครราชสีมา" 2516 (อัคร์สำเนา), หน้า 36.

รัฐบาล และพยายามหาทางหลีกเลี่ยงพระราชบัญญัติประถมศึกษาโดยวิธีต่าง ๆ เช่น ไม่ส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาล หรือให้เด็กลาออกจากโรงเรียนกลางคัน แล้วส่งบุตรหลานของตนไปเข้าเรียนในสถานสอนศาสนาอิสลามที่จัดขึ้น โดยเฉพาะ ซึ่งเรียกว่า ปอเนาะ (Pondok) จากสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลมีความสำคัญด้อยลงไป

สำหรับการจัดการศึกษาในรูปของ ปอเนาะ (Pondok) นั้น เป็นการศึกษารูปแบบของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามที่สืบเนื่องกันมาแต่โบราณ ปอเนาะที่เก่าแก่ที่สุดในเขตการศึกษา 2 หรือจังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มเปิดตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2442¹ การอบรมสั่งสอนในสถานศึกษาประเภทนี้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะ ผู้ให้การสั่งสอนเรียกว่า "โต๊ะครู" คำว่าโต๊ะครูได้แก่คัมภีร์กุรอาน นักศึกษาตามปกติอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีทั้งชายและหญิง แต่ชายหญิงแบ่งกลุ่มกันเรียน² นักศึกษาเหล่านี้จะไปรับการอบรมสั่งสอนที่สำนักของโต๊ะครู โดยจัดสร้างกระท่อม (ปอเนาะ) เพื่ออยู่อาศัยเอง และจัดหาอาหารรับประทานเองอยู่ห่าของนักเรียนกินนอน อาหารสำหรับบริโภคนั้นนอกจากนักศึกษาจะได้มาด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเองแล้ว ยังได้รับการช่วยเหลือจากซากาต (ทรัพย์สินที่บริจาคทาน) อีกด้วย

โต๊ะครูส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป ซึ่งได้แก่การทำสวนยางพารา ทำนา ทำสวนผลไม้ และทำสวนมะพร้าว โดยปกติการให้ความรู้ทางศาสนาถือว่าการให้ทาน³ หรือเพื่อหวังผลในการเผยแพร่ศาสนาและอบรมชนบทรรมเนียม

¹ภาคศึกษา 2 ยะลา, การจัดการศึกษาของปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2512 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาพระสุเมรุ, 2513), หน้า 14.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 26.

³พืยา สายหุ, รายงานการศึกษาลักษณะผู้นำท้องถิ่นในเขตพัฒนาภาคใต้ (พระนคร : โรงพิมพ์สวนทองถิ่น, 2510); หน้า 35.

ประเพณี สังคมมุสลิมให้แก่เยาวชนมุสลิม¹

การสั่งสอนไม่มีหลักสูตรหรือตารางกำหนดเวลาในการสอนที่แน่นอนเหมือนสถานศึกษาประเภทอื่นที่จัดทำกันอยู่ทั่วไปในประเทศไทย โต๊ะครูว่าง หรือเห็นเหมาะสมที่จะทำการสอนเมื่อใดก็จะจัดให้มีขึ้น ตามความสะดวก ในเวลาว่างจากการเล่าเรียน บรรดา นักศึกษาจะไปช่วยทำงานให้กับ โต๊ะครู เช่น ทำเรือกสวนไร่นา หรืองานอื่น ๆ ระยะเวลาที่จะต้องอยู่รับการอบรมสั่งสอนของนักศึกษา ก็ไม่กำหนดแน่นอนว่าเมื่อไร จึงจะสำเร็จ การศึกษาในบางสำนักอยู่นานถึง 10 ปี หรือนานกว่านั้นก็มีเอาเป็นยุติไม่ได้²

การจัดดำเนินการสอน วิชา ศาสนาใน ปอเนาะนั้น โต๊ะครูจะใช้ภาษาในการสอนเป็นหลักอยู่ 2 ภาษาคือ ภาษามลายู เขียนด้วยอักษรยาวี เพื่อให้อ่านบทอธิบาย คัมภีร์ อัลกุรอ่านที่ปรากฏในภาษาใดเขียนไว้เป็นคำร่า (กิตั๊บ) กับภาษาอาหรับ ซึ่งเป็นภาษาของคัมภีร์ โดยตรง คำร่าภาษามลายูที่ใช้คือ คำร่าที่ใช้เรียนกันในประเทศมาเลเซีย³ ซึ่งเป็นแนวทางทำให้นักเรียนในเขตไทยได้รับความรู้หนักไปในเรื่อง ของ วัฒนธรรม ของ ประเทศมาเลเซียมากกว่าเรื่องทางประเทศไทย

นอกจากนั้น ประสิทธิ์ เวชสุวรรณค์ ได้กล่าวไว้ว่า

ไ้ผู้มีนักการเมืองบางคนที่มีแนวคิดที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองของประเทศไทย ได้ฉวยโอกาสถึง "ปอเนาะ" ให้ไปเกี่ยวของกับการเมือง เช่น ใช้ "ปอเนาะ" เป็นสถานที่อบรมเพื่อชักจูงให้นักเรียนเกลียดชังรัฐบาล ซึ่งถาหาก "ปอเนาะ"

¹ภาคศึกษา 2 ยะลา, การจัดการศึกษาของปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้, หน้า 40 - 49.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 30 - 31.

³พิทยา สายหู, รายงานการศึกษาลักษณะผู้นำท้องถิ่นในเขตพัฒนาภาคใต้, หน้า 44 - 49.

ให้ความร่วมมือด้วยแล้ว ก็จะทำให้ผลรวดเร็ว และรุนแรงมาก¹

ข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็น โดยชัดเจนว่า ปอเนาะ นั้นมีบทบาทต่อความมั่นคงของประเทศไทยเป็นอย่างมาก รัฐบาลแต่ละสมัยต่างก็มองเห็นปัญหานี้ และได้พยายามหาทางแก้ไขตลอดมา ดังปรากฏในเอกสารการสัมมนาครูและอบรบมกัเรียน โรงเรียน ราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้ ปีการศึกษา 2523 ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ดังนี้

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของ ปอเนาะ ที่จะต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้นและให้มีความคลาคลึงกับโรงเรียนไทยยิ่งขึ้น จึงได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ดำเนินการวางระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ในการส่งเสริม ปอเนาะ ให้จดทะเบียนแล้วแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2509 และคณะรัฐมนตรีได้มีมติห้ามจัดตั้งปอเนาะ ขึ้นใหม่²

นับแต่นั้นมา ปอเนาะในอค์จึงกลายมาเป็น โรงเรียน ราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ดังเช่นปัจจุบันนี้

หลักสูตรที่เปิดสอนใน โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามมีทั้งหลักสูตรวิชาศาสนา และ วิชาสามัญของกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรวิชาสามัญที่เปิดสอนนั้น ได้เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จของกระทรวงศึกษาธิการ มี 2 ระดับ คือ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 ซึ่งเทียบเท่าระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ของหลักสูตรประถมศึกษา

¹ประสิทธิ์ เวชสุวรรณ, "การพัฒนาการศึกษาเพื่อบูรณาภาพของจังหวัดชายแดนภาคใต้" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ คณะ รัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2509), หน้า 104.

²คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, การสัมมนาครูและอบรบมกัเรียน โรงเรียน ราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้ ปีการศึกษา 2523, หน้า 5.

พ.ศ. 2521 และการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 ซึ่งเทียบเท่าระดับศึกษาปีที่ 3 ของหลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ. 2521¹

สภาพปัจจุบันของโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนทั้งวิชาสามัญและวิทยาศาสตร์ให้ได้ผลดี และมุ่งที่จะปลูกฝังความสามัคคี ความสำนึกในความเป็นไทยของประชากรที่เป็นไทยมุสลิมอีกด้วย และผลจากการประชุมสัมมนาของคณะกรรมการดำเนินการแก้ปัญหาภาคใต้ เพื่อกำหนดนโยบายในการแก้ปัญหาภาคใต้ ณ โรงแรมโนรา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 - 5 กันยายน 2523 ได้มีนโยบายที่จะเปิดสอนวิชาชีพขึ้นในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้ให้นักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้วไปประกอบอาชีพได้²

ถึงแม้ว่าการศึกษาภาคบังคับจะได้ขยายออกไปจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่สมัครเข้าเรียนในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามระดับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 (ซึ่งเทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) จากสถิติของเขตการศึกษา 2 เมื่อปี พ.ศ. 2521 การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 มีจำนวนนักเรียนในบัญชี 3,098 คน ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุดของนักเรียนในทุก ๆ ระดับ นั้นแสดงว่ายังมีชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมากที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความต้องการที่จะเรียนต่อในขั้นสูงขึ้นไป

รัฐบาลได้พยายามดำเนินการปรับปรุงปอเนาะจนกระทั่งแปรสภาพมาเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม แต่การจัดการศึกษาในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจกล่าวได้ว่ายังไม่เป็นผลที่น่าพอใจนัก จากการวิจัยของ

¹คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, การสัมมนาครูและอบรมนักเรียน โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้ ปีการศึกษา 2523, หน้า 11.

²"การประชุมสัมมนาแก้ปัญหาภาคใต้", หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (ฉบับวันที่ 6 กันยายน 2523), หน้า 1, 7.

ภาคการศึกษา 2 ยะลา¹ พบว่า ระหว่างปีการศึกษา 2508-2511 มีนักศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรการศึกษานุเคราะห์แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 ไม่สามารถผ่านการสอบวิชาสามัญและตกค้างเป็นจำนวนสูงมากถึงปีละ 22.35% แสดงให้เห็นว่า ยังมีความสูญเปล่าทางการศึกษามากในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากความสามารถในวิชาภาษาไทยของนักศึกษาต่ำ เมื่อนักศึกษาอ่อนวิชาภาษาไทยจึงทำให้ไม่สามารถเรียนวิชาอื่น ๆ ได้ผลดีด้วย

จากสภาพสังคมที่ไม่เอื้ออำนวยในการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม จึงทำให้การเรียนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาชั้นไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่การสอนภาษาไทยในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามมีความสำคัญเป็นอันมาก เพราะเป็นหนทางเดียวที่จะช่วยฝึกฝนภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น การเรียนการสอนภาษาไทยที่ถูกต้องจึงมีความสำคัญและเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อคราวเสด็จเยี่ยมราษฎรจังหวัดยะลา ในปี 2503 ตอนหนึ่งว่า

"การศึกษาที่สำคัญมาก พยายามจัดให้ทำให้พลเมืองพม่าภาษาไทยได้ แม้พูดได้ไม่มาก เพียงแต่พอรู้เรื่องก็ยงดี เพราะเท่าที่ผ่านมามีคนที่นี่ มีผู้ไม่รู้อาษาไทยต้องไขว่ถามแปล ควรจะพูดให้เข้าใจกันได้เพื่อสะดวกในการติดต่อซึ่งกันและกัน"²

จากความสำคัญของภาษาไทยดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า น่าจะได้มีการศึกษาวิจัย ถึงสภาพและปัญหาการสอนภาษาไทยในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามที่เปิดทำการสอนในหลักสูตรการศึกษานุเคราะห์แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 เพราะการศึกษาระดับนี้เป็นช่วงการเรียนที่ต่อเนื่องของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล เมื่อได้ทราบถึงสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้น ก็จะได้นำมาเป็นแนวทาง ในการ

¹ภาคศึกษา 2 ยะลา, การจักการศึกษาของปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2521, หน้า 20.

²ภาคศึกษา 2, พัฒนาการศึกษาเขตการศึกษา 2 พ.ศ.2522 (ยะลา:โรงพิมพ์คุรุสัมพันธ์ภาคการศึกษา 2, 2522), หน้า 1.

ปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทยให้คืบคลานยิ่งขึ้น เพื่อช่วยลบลบภัยคุกคามอื่น ๆ ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้น้อยลงและบังเกิดผลดีแก่ประเทศมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 และมีวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 ในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2
2. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาการสอน และการอำนวยความสะดวกที่โรงเรียนให้แก่ครู

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เกี่ยวข้องกับเฉพาะ การสอนภาษาไทยในหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 ในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 ในด้านสภาพของครูผู้สอน สภาพการสอน ปัญหาการสอน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับการสอนภาษาไทย ในหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 ในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2
2. เป็นแนวทางในการที่จะปรับปรุงการสอนภาษาไทย ในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม

ขอตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยถือว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครูผู้ทำหน้าที่สอนวิชาภาษาไทยในหลักสูตร การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 ในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 ให้คำตอบเชื่อถือได้และตรงกับความเป็นจริง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล จากหนังสือ วารสาร เอกสาร งานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง ตลอดจนสิ่งเกตุการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นสภาพการสอน

ตอนที่ 3 เป็นปัญหาในการสอน

ตอนที่ 4 เป็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 ท่าน ทรวจ พิจารณา ความครอบคลุมของเนื้อหาในแบบสอบถามแล้วนำไปแก้ไข

2.2 นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่ประชากรจำนวน 20 คน แล้วนำมาหาความเที่ยงเพื่อปรับปรุงเป็นแบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์

3. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในหลักสูตรการ ศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 จากโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2 มีโรงเรียนที่เปิดทำการสอนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 ทั้งสิ้น 158 โรง แต่ละโรงมีครูสอนในหลักสูตรดังกล่าวโรงละ 1 คน ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างแบบ ขรรคาคาโลครู 20 คน เพื่อทดลองใช้แบบสอบถามที่เหลืออีก 138 คน คือจำนวนประชากรที่ จะตอบแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การแจกแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ทางคือ

4.1 นำแบบสอบถามไปเก็บแบบสอบถามยังโรงเรียนถวายตนเอง

4.2 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

4.3 ส่งผ่านฝ่ายบริหารของโรงเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 แบบสอบถามส่วนที่ 1 หากාරอยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วนำเสนอเป็นรูปตารางประกอบความเรียง

5.2 แบบสอบถามส่วนที่ 2, 3, 4 หากำมีขัณมเลขคณคคและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

คำจำกัดความ

1. "ปอเนาะ" หมายถึง สถานที่สอนศาสนาอิสลามซึ่งชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจัดตั้งขึ้น มีโต๊ะครูเป็นเจ้าของ และมีกระทอมของนักศึกษาเป็นองค์ประกอบอยู่ด้วย

2. "โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม" ได้แก่ ปอเนาะที่จดทะเบียนแล้วแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์ประเภทสอนศาสนา ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497

3. "อิสลาม" เป็นชื่อศาสนาที่สำคัญศาสนาหนึ่งของโลก ซึ่งท่าน นบีมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตเผยแพร่ออกมาสู่ประชาชาติ

4. "กูรอ่าน หรือ โกหฺรอ่าน" หมายถึง คัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์ของผู้นับถือศาสนาอิสลาม คำสอนที่สำคัญคือ การสอนให้นับถือพระเจ้าองค์เดียว (เหมือนกับคำสอนของศาสนาคริสต์) โดยความจริงแล้ว คัมภีร์กูรอ่านมิได้มีแต่คำสอนทางศาสนา หรือศีลธรรมจรรยาเท่านั้น หากแต่ยังมีข้อความที่เกี่ยวกับกฎหมาย การทหาร ฯลฯ อีกด้วย

5. "ซากาต" หมายถึง ภาณิที่เรียกเก็บประจำจากทรัพย์สิน ซึ่งอยู่ในครอบครองของบุคคลในที่หนึ่ง เมื่อค่าทรัพย์สินนั้นสูงถึงระดับหนึ่งที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อใช้ในการบริจาคช่วยเหลือให้แก่ผู้สมควรได้รับ เช่น คนยากจน เชื้อใจ ผู้เพิ่งรับนับถือศาสนาอิสลาม ฯลฯ แต่ในปัจจุบัน การบริจาคทานเป็นไปตามศรัทธา และความเชื่อมั่นในหลักศาสนา ผู้บริจาคกระทำโดยสมัครใจและไม่มีการบังคับแต่อย่างใด

6. "โตะครู" หมายถึง บุคคลที่ทำการสอนศาสนา และเป็นเจ้าของปอเนาะ

"โตะ" หรือ "คะ โตะ" เป็นภาษามลายู แปลว่า "ผู้มีอาวุโส" เป็นคำยกย่องเรียกบุคคลที่มีอาวุโส เช่น ครูเรียกว่า "โตะครู" กำนัน เรียก "โตะกำนัน"

7. "ครูสอนวิชาภาษาไทย" หมายถึง ครูที่รัฐบาลส่งไปช่วยสอนในโรงเรียนราษฎรที่สอนศาสนาอิสลามหรือครูที่โรงเรียนที่จ้างมาสอนวิชาสามัญ

8. "นักศึกษา" หมายถึง ผู้ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลาม

9. "เขตการศึกษา สอง หรือ จังหวัดชายแดนภาคใต้" หมายถึง สี่จังหวัดภาคใต้ ซึ่งได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และจังหวัดสตูล ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่าการไร้ชื่อ "สี่จังหวัดภาคใต้" นั้น ก่อให้เกิดการแบ่งแยกชั้นจึงมีมติให้เปลี่ยนเรียกชื่อ "จังหวัดชายแดนภาคใต้" เสีย เมื่อ พ.ศ. 2506¹

10. "หลักสูตร" หมายถึง หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้เมื่อปีการศึกษา 2522

11. "การวัดผลและประเมินผล" หมายถึง การตรวจสอบและประเมินค่าของการดำเนินงานการเรียนการสอน

003847

¹ภาคศึกษา 2 ยะลา, การจัดการศึกษาของปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2512 (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาพระสุเมรุ, 2513), หน้า 3 - 5.